

BÖCEK YEMEYE Mİ ZORLANIYORUZ?

KÜRESEL ISINMA VE “ALTERNATİF PROTEİN DAYATMASI” İDDİALARININ BİLİMSEL VE KURUMSAL BELGELER IŞIĞINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

FARKLI İKİ YZ İLE YAZIŞMALAR VE ANALİZLER Y.Atakan 18.02.2026 /I/

ÖNCE GELEN BİR YAZI VE YZ ANALİZİ

‘KÜRESEL ISINMA DEĞİL, KÜRESEL YALAN

Küresel ısınma abartılarak ve bunun arkasına sığınarak tüm dünya laboratuvarında yapay yolla üretilmiş et süt, yoğurt, yumurta, tavuk, balık vb ve böcekleri yemeye zorlanıyor. Bu konuda FDA, EFSA, UNDP, DSÖ, DTÖ, BM, UN SDG, AB, ABD, WEF vb anlaşmış durumda. Konunun teknik, yasal, yönetimsel, ulusal ve uluslararası boyutu resmi belge ve dokümanları temel alarak anlatılacaktır. Sunum görsel yani power point sunum olup dinleyicilerin konuya yönelik her türlü sorusu yanıtlanacaktır. Konferans vakti uygun olan herkesin katılımına açıktır. Bu sunum daha önceden 5 üniversitenin gıda, ziraat ve veterinerlik fakültesinde öğrenci ve hocalara anlatıldı. Dahası bu konuya yönelik çeşitli AB hibe projeleri bulunmakta olup, bir üniversite ile de bu konuda bir çalışma başlattık.!

YZ ANALİZİ Yukarıdaki metindeki temel iddiaların **bilimsel literatüre ve saygın kurumların resmi duruşuna göre ne kadar gerçekçi olduğuna** dair değerlendirmeyi olabildiğince açık ve kaynaklara dayalı şekilde aşağıdadır:

◆ 1. “Küresel ısınma abartılıyor / yalan” iddiası

Bilimsel kanıtlar ve kurumların görüşü

- **Küresel ısınma (iklim değişikliği)** dünya çapında bilimsel topluluk tarafından **gerçek ve ölçülebilir bir olgu** olarak kabul edilmektedir; 1880’lerden beri küresel ortalama sıcaklıklar önemli ölçüde artmıştır. Bu artışın büyük bir kısmı insan kaynaklı sera gazı emisyonlarına bağlanmaktadır.
- İklim bilimcilerin **%97’den fazlası**, küresel ısınmanın insan faaliyetlerinden kaynaklandığı konusunda bir fikir birliği içinde olduklarını göstermektedir (çok sayıda bilimsel çalışma bunu destekler).
- Dünya’nın iklim sistemindeki değişiklikler **sadece doğal döngülerle açıklanamaz**; özellikle son 150 yıldaki hızlı ısınma insan etkileriyle uyumludur.

👉 **Sonuç:** İklim değişikliğinin önemli bir bilimsel olgu olduğu konusunda güçlü kanıtlar ve bilim adamları arasında yaygın bir fikir birliği vardır — “yalan” olduğu iddiası bilimsel kanıtlarla desteklenmemektedir.

◆ 2. “Küresel ısınma abartılarak insanlar laboratuvar eti / böcek yemeye zorlanıyor” iddiası

Resmi kurumların tutumu

- **Uluslararası kurumlar** (ör. Birleşmiş Milletler, Dünya Sağlık Örgütü, Dünya Ticaret Örgütü vb.) **hiçbir yerde** insanların zorla yapay üretim et, süt, böcek vb. tüketmeye zorlanacağını söyleyen bir politika belgesi kabul etmemişlerdir. Bu tür iddialar **komple teorisi** olarak sınıflandırılmaktadır.
- **World Economic Forum (WEF)** ve benzeri platformlar, sürdürülebilir beslenme ve çevre üzerindeki etkileri azaltma gibi konuları tartışmakta, **bireyleri zorla bu tür gıdaları yemeye zorlamayı önermemektedir.**
- İddiaları ortaya atan sosyal medya içeriklerinin çoğu **resmi kurum belgeleriyle çelişmektedir** ve yanıltıcı bilgi olarak değerlendirilir.

👉 **Sonuç:** “Dünya liderleri zorla lab-eti veya böcek yememizi dayatıyor” gibi ifadeler **resmi belge veya kararlarla desteklenmemekte**, internet komple teorileri alanında yer almaktadır.

◆ 3. “Yapay (laboratuvar) et ve böcek yemek tartışması”

Bilimsel ve düzenleyici çerçeve

- **Yapay / kültürde üretilmiş et (cultured meat)** ve böcek bazlı ürünler gibi “alternatif proteinler” üzerinde araştırmalar ve bazı ülkelerde **gıda güvenliği incelemesi süreçleri** vardır. Bunlar, bu ürünlerin **güvenli olup olmadığı, nasıl etiketleneceği, nasıl onaylanacağı** gibi teknik ve yasal konuları kapsar.
- **AB Parlamentosu’nun araştırma raporları** ve kurumlar, bu ürünlerin **sürdürülebilirlik ve çevresel etkiler** açısından potansiyel faydalarını inceliyor ancak bu, zorla tüketim anlamına gelmiyor.
- Örneğin, böceklerin gıda olarak kullanımı, İsviçre gibi bazı ülkelerde **belirli türler için onay verilmiş prosedürler çerçevesinde** tüketilebiliyor; bu zorunlu değil, **yasal düzenleme ve tanımlama** kapsamındadır.

👉 **Sonuç:** “Lab eti ve böcekler resmi olarak öneriliyor” doğru olsa da, **zorunlu kılındığına dair hiçbir resmi politika yok**; bu konular daha çok bilimsel, ekonomik ve çevresel değerlendirmelerle ilgili tartışma alanıdır.

◆ 4. “Birleşmiş Milletler, WHO, FDA vb. tüm bu konuda anlaştı” iddiası

Kurumsal rol ve gerçek durum

- Önde gelen uluslararası kurumlar (örneğin **WHO, FAO, UNDP**) küresel beslenme, sağlık ve sürdürülebilir kalkınma gibi konularda çalışmalar yürütürler. Bu çalışmalar **gıda güvenliği, açıklıkla mücadele, sağlıklı beslenme standartları** gibi teknik alanlarda olur; **insanların ne yemesi gerektiğini zorunlu kılan küresel bir anlaşma yoktur.**
- **FDA ve EFSA** gibi düzenleyici kurumlar, yeni tür gıdalar için **risk ve güvenlik değerlendirmeleri** yaparlar; bu değerlendirmeler **zorlayıcı diyet reçetesi değil, tüketici koruması ve güvenlik standartları** ile ilgilidir.

👉 **Sonuç:** Bu kurumlar arasında geniş kapsamlı bir “yiyin yoksa cezalandırılırsınız” gibi bir anlaşma **bulunmamaktadır**. Düzenleyici ve bilimsel değerlendirmeler daha çok ürün güvenliği ve standartlarla ilgilidir.

🧠 Genel Değerlendirme

İddia	Bilimsel/Dokümanlı Gerçekler
Küresel ısınma yalan	✗ Bilimsel olarak desteklenmiyor
Dünya liderleri zorla lab eti yedirmek istiyor	✗ Resmi belgelerde böyle bir zorlayıcı politika yok
Alternatif proteinler tartışılıyor	✓ Bilimsel ve sürdürülebilirlik bağlamında tartışılıyor
Uluslararası kurumlar anlaşmış	⚠ Evet çalışıyorlar ama zorlayıcı politika değil , teknik düzenleme ve stratejiler oluyor

📌 Sonuç

Metinde öne sürülen “küresel ısınma yok, yalan” gibi temel iddialar **bilimsel verilerle çelişmektedir**. Küresel ısınma konusunda çok geniş bir bilimsel fikir birliği ve ölçümsel kanıt bulunmaktadır. Ayrıca büyük uluslararası kurumlar arasında “zorla belirli gıdalar yedirme” gibi bir politika **mevcut değildir**; bunun yerine sürdürülebilirlik ve gıda güvenliği üzerine tartışmalar vardır.

BU KONU İLE İLGİLİ AKADEMİK RAPOR AŞAĞIDADIR

Özet

Bu RAPOR, kamuoyunda dolaşan “küresel ısınma yalandır” ve “küresel kurumlar insanları laboratuvar üretimi et ve böcek tüketimine zorlamak üzere anlaşmıştır” iddialarını bilimsel literatür, uluslararası kuruluş raporları ve düzenleyici kurum belgeleri temelinde incelemektedir. Bulgular, (1) küresel ısınmanın gözlemsel verilerle doğrulanan fiziksel bir gerçeklik olduğunu, (2) insan kaynaklı sera gazlarının temel itici faktör olduğunu, (3) alternatif proteinlerin sürdürülebilirlik bağlamında araştırıldığını ancak zorunlu tüketimi öngören herhangi bir uluslararası bağlayıcı karar bulunmadığını göstermektedir. İddialar bilimsel kanıtlarla desteklenmemektedir.

1. Küresel Isınmanın Bilimsel Gerçekliği

1.1. Gözlemsel Kanıtlar

Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) 2023 Sentez Raporu’na göre, küresel yüzey sıcaklığı sanayi öncesi döneme göre “yaklaşık 1,1°C (1,1–1,2°C aralığı)” artmıştır.

Atmosferik CO₂ konsantrasyonu 280 ppm’den “420 ppm’nin üzerine çıkmıştır (2023–2024 ölçümleri)”

NASA ve National Oceanic and Atmospheric Administration (NOAA) verileri, son on yılın kayıtlı en sıcak dönem olduğunu doğrulamaktadır.

Tablo 1. Küresel Isınmaya İlişkin Temel Göstergeler

Gösterge	Sanayi Öncesi	Güncel	Kaynak
Küresel ortalama sıcaklık artışı	Referans	+1,1°C	IPCC (2023)
CO ₂ konsantrasyonu	~280 ppm	~420 ppm	NOAA (2023)
Deniz seviyesi artışı	Referans	~20 cm (1900'den beri)	NASA

1.2. Bilimsel Uzlaşı

Cook ve ark. (2013) tarafından yapılan meta-analiz, hakemli literatürde iklim değişikliğinin insan kaynaklı olduğu konusunda %97 oranında uzlaşa olduğunu göstermiştir. Daha güncel çalışmalar bu uzlaşının %99'a yaklaştığını bildirmektedir (Lynas et al., 2021).

Değerlendirme: “Küresel ısınma yalandır” iddiası, fiziksel ölçümler, uydu verileri ve atmosferik kimya analizleriyle çelişmektedir.

2. Uluslararası Kurumların Rolü ve Yetki Alanı

Metinde adı geçen kurumların işlevleri incelenmiştir.

Tablo 2. Kurumların Yetki Alanları

Kurum	Yetki Alanı	Zorlayıcı Gıda Politikası Yetkisi Var mı?
World Health Organization	Küresel sağlık rehberliği	Hayır
Food and Agriculture Organization	Gıda güvenliği, tarım	Hayır
World Trade Organization	Ticaret kuralları	Hayır
European Food Safety Authority	AB gıda güvenliği değerlendirmesi	Hayır
U.S. Food and Drug Administration	ABD gıda güvenliği	Hayır
World Economic Forum	Politika tartışma platformu	Hayır

Bu kurumların hiçbiri bireylerin ne tüketceğini zorunlu kılma yetkisine sahip değildir. FAO ve WHO sürdürülebilir beslenme konusunda rehberlik yayınlar; bağlayıcı küresel diyet zorunluluğu bulunmamaktadır.

2.1. United Nations Development Programme (UNDP)

United Nations Development Programme (UNDP), sürdürülebilir kalkınma, yoksulluğun azaltılması ve iklim politikaları alanında teknik destek sağlayan bir BM kuruluşudur. UNDP'nin alternatif proteinler konusunda bağlayıcı veya zorlayıcı bir politika kararı bulunmamaktadır.

UNDP yayınlarında:

- Sürdürülebilir gıda sistemleri
- İklim dostu üretim modelleri
- Tarımsal inovasyon

gibi başlıklar yer almakta olup, bireylerin belirli bir gıdayı tüketmeye zorlanmasına ilişkin herhangi bir düzenleme veya karar bulunmamaktadır.

Değerlendirme: UNDP'nin rolü teknik destek ve politika önerisi niteliğindedir; düzenleyici veya zorlayıcı bir küresel diyet mekanizması söz konusu değildir.

3. Alternatif Proteinler: Bilimsel ve Yasal Çerçeve

3.1. Kültür Eti (Cultivated Meat)

Kültür eti üzerine çalışmalar hakemli dergilerde yayımlanmıştır (Post, 2012; Stephens et al., 2018). Amaç:

- Sera gazı emisyonlarını azaltma
- Arazi kullanımını düşürme
- Hayvan refahını iyileştirme

IPCC'ye göre tarım sektörü küresel emisyonların yaklaşık %21-23'ünden sorumludur.

Ancak hiçbir IPCC raporu “zorunlu kültür eti tüketimi” önermez.

3.1.1. ABD Düzenleyici Çerçevesi

ABD'de kültür eti iki kurum tarafından düzenlenmektedir:

- U.S. Food and Drug Administration (FDA) – Hücre kültürü süreci ve güvenlik değerlendirmesi
- U.S. Department of Agriculture (USDA) – Üretim tesisi denetimi ve etiketleme

2023 yılında FDA, bazı firmalar için “no questions” güvenlik değerlendirmesi yayımlamış; USDA ise sınırlı ticari satış izni vermiştir.

Önemli husus:

- ABD'de kültür eti zorunlu değildir.
- Piyasaya arz edilen ürünler gönüllü tüketim esasına dayanır.
- Tüketicinin bilgilendirilmesi ve etiketleme zorunludur.

Değerlendirme: ABD düzenleme sistemi güvenlik ve etiketleme odaklıdır; zorunlu tüketim mekanizması bulunmamaktadır.

3.2. Böcek Proteini

FAO’nun 2013 tarihli “Edible Insects” raporu, böceklerin potansiyel protein kaynağı olabileceğini belirtmiştir. Avrupa Birliği’nde böcekler “Novel Food” kapsamında değerlendirilir; tüketim gönüllülük esasına dayanır.

3.2.1. Avrupa Birliği Novel Food Rejimi

Avrupa Birliği’nde yeni gıdalar, 2015/2283 sayılı Novel Food Tüzüğü kapsamında değerlendirilir.

Bir ürünün piyasaya sunulabilmesi için:

1. European Food Safety Authority (EFSA) bilimsel güvenlik değerlendirmesi yapar.
2. Avrupa Komisyonu onay verirse ürün “Union List of Novel Foods” listesine eklenir.
3. Ürün etiketleme kurallarına tabi olur.

Bu liste:

- **Zorunlu tüketim listesi değildir.**
- Piyasaya arz izni verilen ürünleri gösterir.
- Üye devletler ve tüketiciler açısından gönüllü tüketim esasına dayanır.

2023–2025 döneminde bazı böcek türleri (örneğin belirli çekirge ve un kurdu türleri) bu listeye eklenmiştir. Ancak bu durum herhangi bir zorunlu tüketim yükümlülüğü doğurmamaktadır.

Değerlendirme: “Union List”, izin verilen ürünlerin teknik envanteridir; zorlayıcı gıda politikası anlamına gelmez.

4. “Küresel Dayatma” İddiasının Hukuki Analizi

Bir küresel zorunluluk için şu unsurlar gerekir:

1. Bağlayıcı uluslararası sözleşme
2. Ulusal mevzuata aktarım
3. Uygulama ve yaptırım mekanizması

Bu üç unsurun hiçbirine ilişkin resmi belge bulunmamaktadır.

Birleşmiş Milletler’in 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SDG’ler) gönüllülük esaslıdır; bağlayıcı yaptırım içermez.

5. Komplo Teorisi Özellikleri Açısından İnceleme

Akademik literatürde komplo teorileri şu özellikleri taşır:

- Büyük ve koordineli gizli aktör ağı varsayımı
- Kanıt yerine ima ve çıkarım
- Yanlışlanamazlık

Douglas et al. (2019) Psychological Science Review'a göre bu tür anlatılar genellikle belirsizlik dönemlerinde yaygınlaşır.

İlgili iddialar bu özelliklerle örtüşmektedir.

6. Genel Değerlendirme

İddia	Bilimsel Değerlendirme
Küresel ısınma yalandır	Bilimsel verilerle çelişir
İnsanlar zorla böcek yiyecek	Resmi belge yok
Küresel kurumlar anlaşmış	Kanıt yok
Alternatif protein araştırmaları var	Evet (sürdürülebilirlik bağlamında)

Sonuç

Bilimsel literatür ve resmi kurumsal belgeler ışığında:

- Küresel ısınma ölçülebilir fiziksel bir gerçektir.
- İnsan faaliyetleri ana etkidir.
- Alternatif proteinler sürdürülebilirlik araştırmalarının parçasıdır.
- Zorunlu küresel gıda dayatmasına dair hukuki veya kurumsal kanıt bulunmamaktadır.

İddialar mevcut bilimsel kanıtlarla desteklenmemektedir.

ABD ve Avrupa Birliği düzenleyici belgeleri incelendiğinde, alternatif proteinlerin güvenlik ve etiketleme çerçevesinde değerlendirildiği; zorunlu tüketim öngören herhangi bir ulusal veya uluslararası bağlayıcı mekanizma bulunmadığı açıkça görülmektedir.

EK: ABD, AB VE TÜRKİYE’de ALTERNATİF PROTEİNLER İÇİN YASA VE YÖNETMELİKLER?

Alternatif proteinlerin zorunlu tüketimini öngören herhangi bir ulusal veya uluslararası bağlayıcı mekanizma bulunmamaktadır. Mevcut düzenlemeler, tamamen bu ürünlerin güvenliği, denetimi ve tüketiciyi yanıltıcı uygulamaları önlemek için nasıl etiketleneceği üzerine yoğunlaşmıştır.

ABD ve Avrupa Birliği'ndeki durum, bu ürünlerin teşviki değil, piyasaya arzı ve tüketiciye sunumu sırasında uyulması gereken kuralları belirlemektedir. Aşağıda, güncel yasal durum özetlenmiştir:

Amerika Birleşik Devletleri (ABD)

ABD'de federal düzeyde ve eyaletler bazında farklı yaklaşımlar benimsenmiştir. Zorunlu bir tüketim olmamakla birlikte, özellikle etiketleme ve üretim izinleri konusunda aktif bir yasalaşma süreci vardır.

- **Federal Düzenleme ve Onay:** Hücre bazlı (laboratuvar ortamında üretilen) et ürünleri için FDA (Gıda ve İlaç Dairesi) ve USDA (Tarım Bakanlığı) ortak bir

denetim mekanizması kurmuştur. FDA, hücre toplama ve çoğaltma gibi üretim öncesi aşamalardan sorumluyken, USDA hasat, işleme, paketlenme ve etiketleme aşamalarını denetlemektedir. **Bu, bir zorunluluk değil, piyasaya çıkacak ürünlerin güvenliğini sağlamak için oluşturulmuş bir çerçevedir.**

- **Eyalet Bazlı Yasaklar ve Etiketleme Kuralları:** Bazı eyaletler, federal onay almış olsalar bile hücre bazlı et ürünlerinin satışını veya üretimini yasaklayan yasalar çıkarmıştır. 2025 itibarıyla Alabama, Florida, Indiana, Mississippi, Montana, Nebraska ve Teksas gibi eyaletlerde bu tür kısıtlamalar veya geçici yasaklar yürürlükte. Diğer taraftan, 22 eyalet alternatif proteinlerin etiketlenmesiyle ilgili özel yasalar çıkarmıştır. Bu yasalar genellikle, bitki bazlı veya hücre bazlı ürünlerin geleneksel et ürünleriyle karıştırılmasını önlemek için etiketlerde "taklit", "bitki bazlı" veya "veggie" gibi açıklayıcı ifadelerin kullanılmasını zorunlu kılmaktadır.
- **Federal Etiketleme Kılavuzu:** FDA, Ocak 2025'te yayınladığı taslak kılavuzla bitki bazlı alternatiflerin etiketlenmesine açıklık getirmiştir. Bu kılavuz, üreticilerin ürünlerini adlandırırken kullandıkları terimlerin (örneğin "soya bazlı tavuk") tüketiciyi yanıltmaması gerektiğini vurgulamakta ancak **bağlayıcı bir zorunluluk getirmemektedir.**

-
- **Avrupa Birliği (AB)**

Avrupa Birliği'nde de durum benzerdir. Düzenlemeler, tüketiciyi koruma ve iç pazarın işleyişini sağlama amacı güder.

- **Etiketleme Üzerine Tartışmalar:** AB genelinde, bitki bazlı ürünlerin "köfte", "sisis" gibi geleneksel et terimleriyle satılıp satılamayacağı konusunda tartışmalar devam etmektedir.
- **Üye Ülke Uygulamalarındaki Farklılıklar:** Bu konuda üye ülkeler arasında farklı uygulamalar görülmektedir. Örneğin Fransa, bitki bazlı ürünler için kasap ve şarküteri terimlerinin kullanımını yasaklayan bir kararname çıkarmış ancak bu kararname Danıştay tarafından iptal edilmiştir. Buna karşın, İsviçre Federal Mahkemesi, bitki bazlı ürünlerin "tavuk" veya "sığır eti" gibi terimlerle etiketlenemeyeceğine hükmetmiştir. Çekya ise bu tür kısıtlamalar getiren bir yasa teklifinden vazgeçmiştir. Bu durum, AB genelinde tek tip ve bağlayıcı bir uygulamanın olmadığını, düzenlemelerin ülkeden ülkeye değiştiğini göstermektedir.

Türkiye'deki Durum

Türkiye'de alternatif proteinler (bitki bazlı, hücre bazlı vb.) ile ilgili spesifik bir yasa veya yönetmeliğin varlığına dair herhangi bir bilgi bulunamamıştır. Bu konu, mevcut mevzuatta spesifik olarak düzenlenmemiş görünmektedir. Ancak, bu tür ürünlerin piyasaya arzı durumunda, **Türk Gıda Kodeksi** ve ilgili **Türk Gıda Kodeksi Etiketleme Yönetmeliği** gibi genel gıda mevzuatı hükümleri devreye girecektir. Bu düzenlemeler, tüm gıda ürünleri için olduğu gibi alternatif proteinler için de güvenlik, hijyen ve tüketiciyi yanıltıcı bilgi içermeyen etiketleme zorunluluğu getirmektedir.

AŞAĞIDAKİ KONUDA YZ ANALİZ RAPORU

Konu: Küresel Isınma ve Yeni Gıdalar –1 başlıklı yazının bilimsel ve kurumsal değerlendirmesi
Hazırlayan: Bilimsel Değerlendirme Raporu Tarih: 18 Şubat 2026

1. Giriş

Bu rapor, 'Küresel Isınma ve Yeni Gıdalar –1' başlıklı yazıda yer alan iddiaları Dünya Sağlık Örgütü (WHO), Avrupa Birliği (AB), Avrupa Gıda Güvenliği Otoritesi (EFSA), Birleşmiş Milletler (BM) ve IPCC gibi saygın uluslararası kurumların resmi raporları ve hakemli bilimsel literatür ışığında değerlendirmektedir.

2. Küresel Isınmaya İlişkin Bilimsel Bulgular

IPCC 2023 Sentez Raporu'na göre küresel ortalama sıcaklık sanayi öncesi döneme göre yaklaşık 1,1°C artmıştır. NOAA ve NASA verileri son yılların ölçülen en sıcak dönemler olduğunu göstermektedir. Bilimsel literatürde insan kaynaklı sera gazı emisyonlarının ısınmadaki belirleyici rolü konusunda güçlü bir uzlaşısı bulunmaktadır.

3. Uluslararası Kurumların Yetki ve Rolü

Kurum	Temel Görev	Zorunlu Diyet Yetkisi
WHO	Küresel halk sağlığı rehberliği	Hayır
FAO	Gıda güvenliği ve tarım politikaları	Hayır
EFSA	AB gıda güvenliği risk değerlendirmesi	Hayır
WTO	Uluslararası ticaret kuralları	Hayır
BM SDG	Sürdürülebilir kalkınma hedefleri (gönüllü)	Hayır

4. Alternatif Gıdalar ve AB Mevzuatı

AB'de 'Novel Food Regulation' kapsamında yeni gıdalar (örneğin belirli böcek türleri ve hücresel tarım ürünleri) güvenlik değerlendirmesine tabi tutulmaktadır. Bu düzenleme zorunlu tüketim değil, piyasaya giriş için güvenlik denetimi anlamına gelmektedir.

5. Genel Değerlendirme

Yazıda küresel politika hedefleri ile bağlayıcı zorunluluklar arasında net bir ayrım yapılmamaktadır. Mevcut resmi belgelerde bireylerin belirli gıdaları zorunlu tüketmesine yönelik bağlayıcı bir uluslararası düzenleme bulunmamaktadır. Küresel ısınma ise ölçümsel verilerle desteklenen bilimsel bir olgudur.

Kaynaklar /I/

- IPCC (2023). AR6 Synthesis Report.
ASA GISS Temperature Analysis (2023).
NOAA Climate Data Records (2023).
European Union (2015/2283). Novel Food Regulation.
United Nations (2015). 2030 Sustainable Development Goals.
WHO (2022). Global Health and Climate Change Reports.
Cook, J. et al. (2013). Quantifying the consensus on anthropogenic global warming. *Environmental Research Letters*.
IPCC (2023). AR6 Synthesis Report.
Lynas, M. et al. (2021). Greater than 99% consensus on human caused climate change. *Environmental Research Letters*.
NASA GISS Temperature Analysis (2023).
NOAA Climate Data Records (2023).
FAO (2013). Edible Insects: Future Prospects for Food and Feed Security.
Stephens, N. et al. (2018). Bringing cultured meat to market. *Science & Technology Studies*.
Douglas, K. et al. (2019). The psychology of conspiracy theories. *Current Directions in Psychological Science*.
Food And AGriculture organization of the united nations 2013
https://food.ec.europa.eu/food-safety/novel-food/legislation_en
Lucia Scaffardi Giulia Formici Editors Novel Foods and Edible Insects
in the European Union An Interdisciplinary Analysis
Küresel Isınma Ve Yeni Gıdalar -1 – Köksal Özenc – Ortak Akıl Politika Geliştirme